Σήμερα, το ΠΣΠΑ, πιστό στις αρχές του αλλά διαρκώς ανανεούμενο ως προς τη δυναμική του, με την υποστήριξη του Συλλόγου Γονέων και του ιστορικού Συλλόγου Αποφοίτων, εξακολουθεί την αθόρυβη προσφορά του στους μαθητές του, τους φοιτητές που κατά διαστήματα φιλοξενεί, και τη δοκιμαζόμενη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

Το Ιστορικό Αρχείο ΠΣΠΑ

Το Ιστορικό Αρχείο ΠΣΠΑ περιλαμβάνει πλήθος τεκμηρίων της ίδρυσής του, της ιστορικής του διαδρομής, του εκπαιδευτικού του έργου σε μαθητές και φοιτητές, καθώς και της καθημερινής σχολικής ζωής. Αποτελείται από υπηρεσιακά βιβλία και λυτά έγγραφα, φωτογραφίες, σφραγίδες, αφίσες, έπιπλα, όργανα εργαστηρίων, εργαλεία Πειραματικής Παιδαγωγικής και άλλα.

Περιλαμβάνει επίσης ιδιωτικά αρχεία και τεκμήρια που δώρισαν στο Σχολείο αφυπηρετήσαντες εκπαιδευτικοί, απόφοιτοί του και άλλοι. Τέλος, το ΙΑ ΠΣΠΑ εμπλουτίζεται με το ψηφιακό υλικό που προκύπτει από τις συνεντεύξεις που δίνουν οι άνθρωποί του αλλά και με αντίγραφα των τεκμηρίων που είτε προέρχονται από το Σχολείο είτε το αφορούν και φυλάσσονται σε άλλους αρχειακούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται (ΓΑΚ, ΙΑ ΕΚΠΑ, ΙΑ ΠΙΟΠ κ.ά.).

Από το 2017 λειτουργεί ο μαθητικός Όμιλος ΙΑ ΠΣΠΑ, με κύριους σκοπούς την καλλιέργεια αρχειακής συνείδησης στους μαθητές και την καταγραφή, μελέτη και ανάδειξη του αρχειακού υλικού του Σχολείου.
Το 2019 εγκαινιάστηκε στο Σχολείο μόνιμη έκθεση αρχειακού υλικού με χορηγία του Ιδρύματος Καρέλια, ο πρώτος πρόεδρος του οποίου υπήρξε απόφοιτος (1947) του Σχολείου μας.

Η δασκάλα Αλεξάνδρα Μάνου σε εκδρομή με τους μαθητές της, δεκ. '50

Διευθύντρια ΠΣΠΑ:
Δρ Ελένη Δανίλη
Κείμενα:
Όμιλος Ιστορικού Αρχείου ΠΣΠΑ
(Υπεύθυνοι: Δρ Ν. Ανδριώτης, Δρ Γ. Δουλφής και Δρ Κ. Κυριακού)
Φωτογραφίες:
Όμιλος Ιστορικού Αρχείου ΠΣΠΑ και
Λ. Γαβαλάς (Γ'1), Τ. Παπατριανταφύλλου (Ε'2), Μ. Αϋφαντής (Δ'1)
Αγγλική μετάφραση: Διονυσία Τζακώστα (ΠΕ06)

Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών
Σκουφά 43 και Λυκαβηττού, 10673, Αθήνα
τηλ. 2103612761, τηλεομ. 2103611112
mail@lyk-aei-athin.att.sch.gr
www.pspa.eu

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

1929-2019
90 χρόνια προσφοράς στην Εκπαίδευση

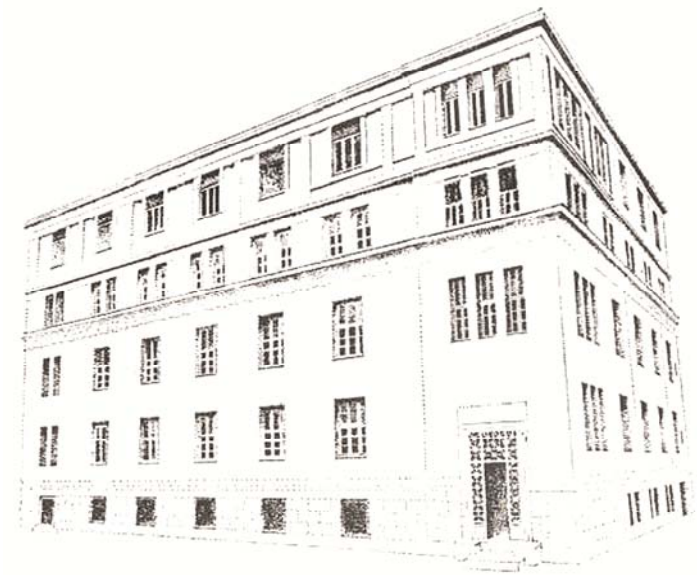

Από την ιστορία του Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Αθηνών

Το Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το 1929 από τον καθηγητή Παιδαγωγικής Νικόλαο Εξαρχόπουλο (1874-1960), επί πρωθυπουργίας Ελ. Βενιζέλου και υπουργίας Κ. Γόντικα, στα χρόνια της Α' Ελληνικής Δημοκρατίας του Αλ. Παπαναστασίου. Στεγάστηκε στο νεόδμητο Διδακτήριο "Σωκράτης", στη γωνία των οδών Λυκαβηττού και Σκουφά, όπου λειτουργεί έως σήμερα, περιλαμβάνοντας ένα 1/θέσιο και ένα 6/θέσιο Δημοτικό και ένα 6/τάξιο Γυμνάσιο. Πρώτος του διευθυντής υπήρξε ο Γεώργιος Παλαιολόγος ενώ μακροβιότερος στη θέση υπήρξε ο Νικόλαος Λεγάκις. Επί των ημερών του, το Σχολείο έζησε τον πυρετό τού Ελληνοϊταλικού πολέμου αλλά

και την τραγωδία της Γερμανικής Κατοχής. Σε αυτήν έχασε μαθητές του λόγω της πείνας και των κακουχιών

ενώ ένας απόφοιτός του, ο Δημήτρης Λόης (εικόνα αριστερά), εκτελέστηκε για τη συμμετοχή του στο πρώτο μεγάλο αντιστασιακό σαμποτάζ στην Ευρώπη, την ανατίναξη των γραφείων της φιλοναζιστικής οργάνωσης ΕΣΠΟ, στις 20 Σεπτεμβρίου 1942.
Ανάμεσα στους δασκάλους και τους καθηγητές εκείνης της εποχής, ξεχωρίζουν ο φιλόλογος Νικόλαος Σκιαδόπουλος, που δολοφονήθηκε από Έλληνες συνεργάτες των ναζί (στην εικόνα κάτω, μελετά στη βιβλιοθήκη μαζί με τις δασκάλες τού Σχολείου), ο Κομνηνός Πυρομάγλου,

υψηλόβαθμος αντιστασιακός, και η δασκάλα Αλεξάνδρα Μάνου, που έκανε ραδιοφωνικά μαθήματα για τα παιδιά τής Αθήνας, καθώς τα σχολεία της πόλης υπολειτουργούσαν. Μέλος τής Σχολικής Εφορείας υπήρξε ο παράτολμος κινηματογραφιστής τής κατεχόμενης Αθήνας Άγγελος Παπαναστασίου. Οι δυνάμεις Κατοχής όχι μόνο επέταξαν το Σχολείο, που μετέφερε τα μαθήματά του στο ναό του Αγίου Διονυσίου, σε γειτονικά σπίτια και αλλού, αλλά φεύγοντας κατέστρεψαν ή άρπαξαν μέρος του εξοπλισμού του και ανατίναξαν το αμφιθέατρό του.
Το σχολείο εξακολούθησε να λειτουργεί αδιαλείπτως, παρακολουθώντας τη σύγχρονη Ελληνική ιστορία, όπως φαίνεται και από τη διαδοχή των σφραγίδων του: Ελληνική Δημοκρατία, Βασίλειον της Ελλάδος, κατοχική Ελληνική Πολιτεία, Βασίλειον και πάλι, Χούντα και, τέλος, Ελληνική Δημοκρατία μέχρι σήμερα.

Από το 1982 υπάγεται στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας, διατηρώντας ωστόσο τον πνευματικό του δεσμό με το Πανεπιστήμιο Αθηνών.
Από το 1985 εξάλλου είναι μικτό και το Γυμνάσιο-Λύκειο.

Ο χαρακτήρας τού Σχολείου

Ο Ν. Εξαρχόπουλος ίδρυσε το ΠΣΠΑ αποσκοπώντας να εξυπηρετήσει δύο βασικές ανάγκες, αφενός την πρακτική άσκηση των πτυχιούχων των καθηγητικών σχολών – οι οποίοι ήταν παιδαγωγικά ακατάρτιστοι – και των μετεκπαιδευόμενων στο Πανεπιστήμιο δασκάλων, και αφετέρου την ίδια την παιδαγωγική έρευνα, με ψυχολογικές παρατηρήσεις, σωματικές μετρήσεις, διεξαγωγή διδακτικών πειραμάτων και άλλα, υπό την εποπτεία του εκάστοτε καθηγητή Παιδαγωγικής.
Όπως διαβάζουμε στα *Πρακτικά Εποπτείας*, ο Ν. Εξαρχόπουλος είπε στην πρώτη συνεδρίαση των καθηγητών τού ΠΣΠΑ: «*ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ Σχολείου τούτου θά ἐξαρτηθῇ ἡ ἐπιστημονική μου τιμή*». Εξάλλου, σύμφωνα με τον ίδιο, «*ὁ διδάσκων ἐν τῷ Σχολείῳ τούτῳ πρέπει νά εἶναι καί ἄνθρωπος ἐν τῇ εὐγενεστάτῃ τῆς λέξεως σημασίᾳ· νά ἔχῃ φυσικήν εὐγένειαν, πραότητα, λεπτότητα τρόπων καί ἰσχυρότατα ἐξειλιγμένον συνεργατικόν πνεῦμα*». Όσο για τη διδασκαλία στο σχολείο, πίστευε ότι «*ἡ ἀγάπη πρέπει νά εἶναι τό κυριώτατον θεμέλιον, ἐφ' οὗ θά οἰκοδομηθῇ ὁ διδάσκαλος ἐν τῷ νέῳ Σχολείῳ· ὁ κατορθώσας νά κερδίσῃ τήν ἀγάπην τῶν μαθητῶν του, ἀς εἶναι βέβαιος, ὅτι ἔχει ἐπιτύχει κατά τά ἐννέα δέκατα εἰς τό ἔργον του...*».

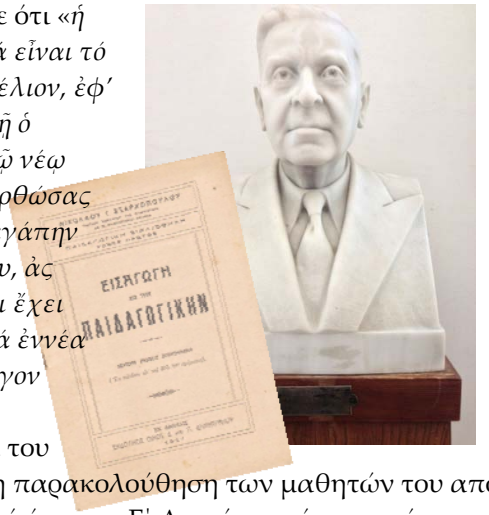

Κύριο γνώρισμα του Σχολείου είναι η παρακολούθηση των μαθητών του από την Α' Δημοτικού έως την Γ' Λυκείου ενώ οι κοινές συνεδρίες δασκάλων και καθηγητών αποτελούσαν βασικό εργαλείο γι' αυτήν.
Το προσωπικό τού Σχολείου εξάλλου εξακολουθεί να αποτελείται από εκπαιδευτικούς αυξημένων τυπικών προσόντων με ερευνητικά ενδιαφέροντα και στα γνωστικά τους αντικείμενα και στην Παιδαγωγική επιστήμη.
Οι μαθητές ήδη από την ίδρυσή του και πριν από την καθιέρωση των σχολικών συμβουλίων, συγκρότησαν τη μεγάλη σχολική κοινότητα, χάρη στη λειτουργία τής οποίας αυτοδιοικούνταν και φρόντιζαν για διάφορα ζητήματα της σχολικής ζωής, από τις εκδρομές τους έως την καθαριότητα του κτηρίου, τον συνετισμό των ατακτούντων και τη λειτουργία αυτόνομης μαθητικής βιβλιοθήκης.

Ο επιφανής Γερμανός Παιδαγωγός Eduard Spranger, ύστερα από την επίσκεψή του στο Σχολείο στις 24 Οκτωβρίου 1931, σημείωσε στο *Βιβλίον Επισκεπτών*: «*Ἐγώ, ἐπί τοσαῦτα ἔτη διδάσκων ἐν Βερολίνῳ δέν κατώρθωσα νά ἐπιτύχω τήν ἵδρυσιν παρομοίου κέντρου*».
Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι Πρωθυπουργοί, πολιτικοί, επιστήμονες και καλλιτέχνες, καθώς και πλήθος κοινωνικά ενεργών πολιτών έχουν αποφοιτήσει από το ΠΣΠΑ.